

Nuorten osaaminen ja kiinnostuksen kohteet ovat paljon enemmän kuin taitojen keskiarvoja

Viime aikoina on julkisuudessa esitetty huolestuneita puheenvuoroja siitä, kuinka lukeminen ei kiinnosta lapsia ja nuoria, he lukevat yhä vähemmän ja lukutaitokin rapautuu. Ruutuaikaa on ”liikaa” ja netin ja sosiaalisen median käytön nähdään poissulkevan lukemista. Säännöllisin väliajoin Move!-testitulosten julkistamisen myötä palataan myös toiseen kestohuolenaiheeseen, lasten ja nuorten fyysisen kunnon rapautumiseen. Toisaalta meillä on nuoria, jotka pärjäävät olympialaisissa, niin urheilussa kuin tieteessäkin.

Kansainväliset tiedeolympialaiset ovat nuorten tiedekilpailu, jossa kansallisesti parhaiten pärjänneet opiskelijat osallistuvat olympiavalmennukseen ja -joukkueeseen, joka edustaa kansainvälisissä kilpailuissa. Suomen nuoret ovat pärjänneet näissä kilpailuissa hyvin. Meillä on myös kansallisia nuorten tiedekilpailuita, kuten Tutki-Kokeile-Kehitä (TuKoKe), vuonna 1979 perustettu Kehittämiskeskus Opinkirjon ja Tekniikan Akateemiset TEK:in tiede-, teknologia- ja keksintökilpailu 4–20-vuotiaille, jossa aiheen saa valita vapaasti (<https://www.tukoke.fi/>). Vastaavatyypinen kilpailu oli Suomen Akatemian lukiolaisten Viksu-tiedekilpailu, joka päättyi ilmeisesti rahoituksen puutteeseen vuonna 2013. Kilpailuihin osallistuneet työt ovat olleet erittäin hyviä ja kekseliäitä – parhaat olisivat voineet olla opinnoissaan huomattavasti pidemmälle edenneiden kirjoittamia. Tiedekilpailut tarjoavat tutkimustyöstä kiinnostuneille nuorille väyliä saada palautetta ja kannustusta samalla tavalla kuin esimerkiksi urheilu- ja musiikkikilpailut.

Lasten ja nuorten lukutaidon huonontumiseen ja vähenemiseen liittyen esiin on tuotu myös sitä, ettei sosiaalinen media ole este lukutaidon kehittymiselle, vaan lukutaitoa tulisi tukea siellä missä nuoret ovat – siis somessa (Enbacka 2022). Lasten ja nuorten kestävyyskunnan heikkenemisestä ja fyysisen aktiivisuuden vähäisyydestä puolestaan on oltu huolestuneita vähintäänkin 1970-luvulta eteenpäin, ellei jo oppivelvollisuuden alkuajoista lähtien. Olisiko aikuisten pikemminkin ehkä jo aika pyrkiä ymmärtämään nuorten osaamista ja kiinnostuksen kohteita laaja-alaisesti eikä korostaa massamittattujen taitojen keskiarvoa? Tulevaisuuden taidot edellyttävät laaja-alaista ymmärrystä taitojen kehittymisen kasvuympäristöistä sekä kehittyvien taitojen monialaisuudesta. Esimerkiksi kehittyvä luontosuhde, sosiaalisesti kestävä yhteiskuntataidot, yhteistyötaidot ja kriittinen lukutaito ovat nousseet tulevaisuuden osaamisen ydinkysymyksiksi, mutta niiden tunnistaminen huippuosaamiseksi on vielä kesken.

Tässä numerossa tartutaan, jälleen kerran, nuorten elämän moniin osa-alueisiin. **Suvi Lakkala, Satu Narkaus ja Kati Kallinen** tarkastelevat artikkelissaan opiskelijoiden kokemuksia siirtymästä sekä tuen tarvetta perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen. **Anne-Maria Karjalainen ja Anu Katainen** puolestaan analysoivat nuoriin liitettyä huolta vuosien 1991–2019 eduskuntavaaliohjelmassa, joissa nuoret näyttäytyvät niin passiivisina ja uhkille alttiina kuin aktiivisina uhkien aiheuttajinakin. Kolmannessa artikkelissa **Mikko Salasuo** tarkastelee suomalaista ”kilju-stooria” nuoruuden tähän asti tutkimattomissa kiljumuistoissa, joissa tärkeänä

PÄÄKIRJOITUS

näyttäytyvät jännitys, innostus, riemu, kielletty tekeminen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus.

Sanna Salmisen lektiassa käsitellään osallisuutta musiikkiharrastuksen avulla ja **Anna Simolan** lektiassa nuorten Euroopan Unionin kansalaisten kokemuksia vapaasta liikkuvuudesta prekaarin työn oloissa. Kirja-arvioissa tartutaan niin liikuntaan ja urheiluun, länsimaiseen kasvatusteoriaan kuin elämään pikkukaupungissa.

Päivi Berg ja Mira Kalalahti

Lähteet

Enbacka, Heidi 16.2.2022 *Nuoret ovat somessa – eikä sitä tule nähdä esteenä lukutaidon kehittymiselle.*

Blogikirjoitus. Lasten ja nuorten säätö. <https://www.nuori.fi/2022/02/16/nuoret-ovat-somessa-eikaita-tule-nahda-esteena-lukutaidon-kehittymiselle/> (Viitattu 25.2.2022.)